

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DI એસસીLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

અમદાવાદની ગુજરાત ઉચ્ચ અદાલતમાં

આર/ક્રિમિનલ અપીલ (અગેન્સ્ટ કન્વિક્શન) નં. ૨૫૯૩/૨૦૦૫

સાથે

આર/ક્રિમિનલ અપીલ (પ્રોત્સાહન માટે) નં. ૨૧૮/૨૦૦૬

સાથે

આર/ક્રિમિનલ રિવાઈઝન એપિલિકેશન (પ્રોત્સાહન માટે) નં. ૦૧/૨૦૦૬

મંજૂરી અને સહી માટે:

માનનીય શ્રી જસ્ટિસ ઈલિશ જે. પોરા એસડી/-

અને

માનનીય શ્રી જસ્ટિસ સંદીપ એન. ભટ્ટ એસ. ડી./-

=====

રિપોર્ટિંગ માટે મંજૂર

હા.

ના.

=====

રાજેન્દ્રસિંહ જયદેવસિંહ દાભી અને ઓઆરએસ.

વિરુદ્ધ

ગુજરાત રાજ્ય

=====

દેખાવ:

શ્રી જે. એમ. પંચાલ, વરિષ્ઠ વકીલ

શ્રી કે. જે. પંચાલ, અપીલકર્તાઓ માટે વકીલ શ્રી જય મેહતા, પ્રતિવાદી માટે

એપ-રાજ્ય

શ્રી એમ. એમ. તિમિઝી, મૂળ ફરિયાદી માટે વકીલ

=====

કોરમ:માનનીય શ્રી જસ્ટિસ એલિશ જે. વોરા

અને

માનનીય શ્રી જસ્ટિસ સંદીપ એન. ભટ્ટ

તારીખ:૨૭/૦૩/૨૦૨૫

મૌખિક ચુકાદો

(દ્વારામાનનીય શ્રી જસ્ટિસ સંદીપ એન. ભટ્ટ)

૧. ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ ૧૪૩,૧૪૭,૧૪૮,૪૨૭,૪૩૫ અને ૩૯૫ હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ગુનાઓ માટે ૨૦૦૦ના સેશન્સ કેસ નં.૭૩ માં વિદ્વાન એડિશનલ સેશન્સ જજ, ત્રીજી ફાસ્ટ ટ્રેક કોર્ટ, નડિયાદ દ્વારા પસાર કરાયેલા ૧૫.૧૨.૨૦૦૫ ના ચુકાદા અને દોષિત ઠેરવવાના આદેશથી વ્યથિત અને અસંતુષ્ટ, અપીલકર્તાઓ-દોષિતોએ ક્રિમિનલ અપીલ નં.૨૫૯૩ દંડ પ્રક્રિયા સંહિતા, ૧૯૭૩ (ટૂંકમાં "સંહિતા") ની કલમ ૩૭૪ (૨) હેઠળ ૨૦૦૫ની કલમ અન્ય બાબતોની સાથે ચુકાદા અને દોષિત ઠેરવવાના આદેશને પડકારતી હતી.

એવું નોંધવામાં આવ્યું છે કે સમય જતાં, ૨૦૦૫ની ફોજદારી અપીલ નં.૨૫૯૩ ને અનુક્રમે નં.૨ અને ૯ તરીકે નાબૂદ કરવામાં આવી છે, કારણ કે તેઓ હવે નથી.વિદ્વાન પરિષ્ઠ વકીલે તેમના મૃત્યુ પ્રમાણપત્રો આપ્યા છે.તે જ રેકૉર્ડ પર લેવામાં આવે છે.

૨. ફરિયાદી પક્ષનો કેસ એ છે કે, ૧૬.૦૪.૧૯૯૯ પર લગભગ ૪ વાગ્યે:૦૦ સાંજે, ફરિયાદી-નાસિરભાઈ મુજરભાઈ અહમદીને ટેલિફોન પર સંદેશ મળ્યો છે, જ્યારે તેઓ અમદાવાદમાં તેમના ઘરે હતા, કે ટોળું તેમના ફાર્મ હાઉસ તરફ ધસી આવ્યું છે, જેને 'દિવેટીયા ફાર્મ' તરીકે ઓળખવામાં આવે છે અને તેણે ફાર્મ હાઉસ, કૃષિ ઉપકરણોને નુકસાન પહોંચાડ્યું છે અને આમ લૂંટનો ગુનો કર્યો છે.ત્યારબાદ, ફરિયાદીએ ઘટના સ્થળની મુલાકાત લીધી છે, જ્યાં તેણે જોયું છે

કે તેણે ઘર, બોર-રૂમની વસ્તુઓને ગુસ્સાન પહોંચાડ્યું છે અને તેને લૂંટી લીધું છે. ફરિયાદીએ પોતાની ફરિયાદમાં જણાવ્યું છે કે, અગાઉની ઘટનાને કારણે તે ઘટનાના બે-ત્રણ દિવસ પહેલા બની હતી, જ્યારે તે વાડ લગાવી રહ્યો હતો, ત્યારે રાજેન્દ્રસિંહ જયદેવસિંહ ડાભી અને અન્ય ત્રણ-ચાર લોકો ત્યાં આવ્યા હતા અને તેને ધમકી આપી હતી.

ફરિયાદીએ મહમદાબાદ પોલીસ સ્ટેશન, જિલ્લા સમક્ષ આ ઘટના અંગે ફરિયાદ કરી છે:ખેડા, જે ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ ૪૩૫, ૩૯૭ વગેરે હેઠળ ગુનાઓ માટે નોંધવામાં આવ્યો હતો.

૩. ફરિયાદી દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી ફરિયાદના અનુસરણમાં, તપાસ એજન્સીએ સાક્ષીઓના નિવેદનો નોંધ્યા, સંબંધિત પુરાવા એકત્રિત કર્યા અને ગુનાને સાબિત કરવાના હેતુથી વિવિધ પંચનામા અને અન્ય સંબંધિત પુરાવા તૈયાર કર્યા. અપીલકર્તાઓ-આરોપી સામે સામગ્રી મળી આવ્યા પછી, સક્ષમ અદાલતમાં આરોપપત્ર દાખલ કરવામાં આવ્યું અને બદલામાં, સંહિતાની કલમ ૨૦૯ હેઠળ જોગવાઈ મુજબ કેસ સેશન્સ કોર્ટ, નડિયાદને સોંપવામાં આવ્યો.

૪. સંબંધિત સેશન્સ કોર્ટમાં કેસ સોંપ્યા પછી, વિદ્વાન સેશન્સ જજે ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ ૧૪૩, ૧૪૭, ૧૪૮, ૧૪૯, ૪૨૭, ૪૩૫ અને ૩૯૫ હેઠળ ગુનાઓ

માટે આરોપી અપીલકર્તાઓ સામે આંકપ પર આરોપ નક્કી કર્યો.અપીલકર્તાઓ-આરોપીઓએ દોષિત ન હોવાનો દાવો કર્યો અને દાવો કર્યો કે તેમના પર કેસ ચલાવવામાં આવી રહ્યો છે.

પ. આરોપપત્રને ગૃહમાં લાવવા માટે, ફરિયાદી પક્ષે કેટલાક સાક્ષીઓની તપાસ કરી છે અને વિવાદિત ચુકાદા અને આદેશના પરિચ્છેદ ૬ અને ૭માં વર્ણવેલ વિવિધ દસ્તાવેજ પુરાવાઓ પણ અદાલત સમક્ષ રજૂ કર્યા છે, જે નીચે મુજબ છે:

મૌખિક પુરાવા

પ્રદર્શન નં.	સાક્ષીનું નામ
૨૯	જેનાભાઈ ધુલાભાઈ પરમાર
૪૦	મેલાભાઈ ધુલાભાઈ પરમાર
૪૧	જશુભાઈ રમણભાઈ ડાભી
૪૩	ભથીભાઈ ધૂલાભાઈ ઝાલા
૪૫	જીતૂભાઈ અંદ્રસિંહ સોઢા
૪૭	ધનજીભાઈ બાબાભાઈ
૪૮	બાલાભાઈ રતીભાઈ
૫૦	રામાભાઈ ધુલાભાઈ
૫૨	પ્રતાપભાઈ પુલાભાઈ
૫૪	નિઝામખાન નિવાસખાન

- ૫૬ સુરેશભાઈ રત્નાભાઈ
- ૫૭ બચુભાઈ દયાભાઈ
- ૫૯ શાંતાબેન ગોતાભાઈ દાભી
- ૬૦ જાવિદ નસીમ અહેમદી
- ૭૬ કાલૂભાઈ તપુભાઈ મંજરીયા
- ૭૭ ઈશ્વરભાઈ પરશોત્તમદાસ અગ્જા
- ૭૮ શિવનાથસિંહ કિશનસિંહ ચાદવ
- ૭૯ રામસિંહ કુલસિંહ દાભી

દસ્તાવેજ પુરાવા

- ૭૧ ફરિયાદ
- ૪૧ ગુનાના દ્રશ્યનો પંચનામા
- ૪૪ આરોપી દ્વારા દર્શાવવામાં આવેલ અપરાધ સ્થળનો પંચનામા
- ૪૬,૫૨,૫૫ મુદ્દામલનો પંચનામા
- અને ૭૩
- ૫૧ શસ્ત્રોના ઉત્પાદનનો પંચનામા
- ૮૧ સ્ટેશન ડાયરીની પ્રમાણિત નકલ
- ૮૫ પોલીસ સુરક્ષા માટે કરવામાં આવેલી ચૂકવણીની રસીદ

૬. ફરિયાદી પક્ષ તરફથી પુરાવાના નિષ્કર્ષ પર, ટ્રાયલ કોર્ટે પુરાવાઓમાં દેખાતા વિવિધ ગુનાહિત સંજોગો અપીલકર્તાઓ-આરોપીઓને મૂક્યા જેથી યુ/એસ દ્વારા પૂરા પાડવામાં આવેલ તેમનો ખુલાસો/જવાબ મેળવી શકાય.૩૧૩ કોડ.આગળના નિવેદનમાં, અપીલકર્તા-આરોપીઓએ તેમની સામે દેખાતા તમામ ગુનાહિત સંજોગોને ખોટા ગણાવીને નકારી કાઢ્યા હતા અને વધુમાં જણાવ્યું હતું કે તેઓ નિર્દોષ છે અને તેમની સામે ખોટો કેસ દાખલ કરવામાં આવ્યો છે.બંને પક્ષોને સાંભળ્યા પછી અને ફરિયાદી પક્ષ દ્વારા રજૂ કરાયેલા પુરાવાઓનું વિશ્લેષણ કર્યા પછી, માન્ય ટ્રાયલ જજે અપીલકર્તાઓને દોષિત ઠેરવ્યા-ગુનાઓના આરોપી, જેના માટે તેમની સામે કેસ ચલાવવામાં આવ્યો હતો.

૭.૧ એ નોંધવામાં આવે છે કે અપીલ પેન્ડિંગ છે, અપીલકર્તા નંબર ૨-વાધાજી બાબાજી પરમાર (વધાભાઈ બાબાભાઈ પરમાર) અને અપીલકર્તા નંબર ૯- ઘનશ્યામસિંહ ફતેસિંહ દાભીની મુદત પૂરી થઈ ગઈ છે અને તેથી, ૨૦૦૫ની ક્રિમિનલ અપીલ નં.૨૫૯૩ ૨૯ કરવામાં આવી હતી.શરૂઆતમાં કુલ ૧૪ આરોપી હતા.

૭.૨ રાજ્ય દ્વારા દોષિત ઠરાવવામાં વધારો કરવા માટે ૨૦૦૬ની ફોજદારી અપીલ નં.૨૧૮ પસંદ કરવામાં આવે છે.

૭.૩ ૨૦૦૬ની ફોજદારી પુનરાવર્તન અરજી નંબર ૧ ફરિયાદીના પુત્ર દ્વારા દોષિત ઠેરવવા માટે પસંદ કરવામાં આવે છે.

૭.૪ તમામ બાબતો એક જ સુનાવણીમાંથી ઉદ્ભવે છે અને દલીલો, રજૂઆતો અને પુરાવા સમાન હોવાથી, તમામ બાબતો પક્ષકારો વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલોની સંમતિ સાથે આ અદાલત દ્વારા એકસાથે સૂચિબદ્ધ કરવામાં આવે છે, સાંભળવામાં આવે છે અને નિર્ણય લેવામાં આવે છે.

૮. અમે સાંભળ્યું છે કે વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલ શ્રી જે. એમ. પંચાલે અપીલકર્તાઓ માટે વિદ્વાન વકીલ શ્રી કે. જે. પંચાલ સાથે-આરોપી, રાજ્ય માટે વિદ્વાન એપીપી શ્રી જય મહેતા અને મૂળ ફરિયાદીના પુત્ર માટે શ્રી એમ. એમ. તિર્મિઝી, કારણ કે મૂળ ફરિયાદી હવે નથી અને સુનાવણી દરમિયાન વિદ્વાન એપીપી દ્વારા અમને આપવામાં આવેલા દસ્તાવેજ પુરાવાઓની ઝીણવટપૂર્વક તપાસ કરી છે.

૯.૧ વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલ શ્રી જે. એમ. વિદ્વાન વકીલ શ્રી કે. જે. સાથે પંચાલ અપીલકર્તાઓ માટે પંચાલે-આરોપીએ રજૂઆત કરી છે કે ઉપરોક્ત ઘટના બની હોવા છતાં, ઘટનામાં અપીલકર્તા-આરોપીઓની સંડોવણી મહત્વપૂર્ણ ભાગ પર સાક્ષીઓના પુરાવામાં વિરોધાભાસને ધ્યાનમાં રાખીને સ્થાપિત કરી શકાતી

નથી; કે એફ. આઈ. આર./ફરિયાદમાં ફરિયાદી પક્ષ દ્વારા રજૂ કરાયેલ સિદ્ધાંત
 એ છે કે ગુનામાં સામેલ ૫૦-૬૦ વ્યક્તિઓનું ટોળું હતું, જ્યારે આંક ૫૬ પરની
 ઘટના પીડબ્લ્યુ-૧૧ના સાક્ષીઓએ ૨૫-૩૦ વ્યક્તિઓને આગચંપીની ભૂમિકા
 સોંપી હતી; જ્યારે આંક ૭૯ પર પીડબ્લ્યુ-૧૮ જણાવે છે કે તેમના દ્વારા
 નોંધાયેલી ફરિયાદ અનુસાર , ત્યાં ૫૦-૬૦ વ્યક્તિઓ હતા જેમણે ગુનો કર્યો
 હતો; જ્યારે આંક ૨૯ પર ફરિયાદ પક્ષના સાહેદ-૧ એ ૧૫-૨૦ વ્યક્તિઓની
 સંડોવણીની વાત કરે છે; જ્યારે આંક ૪૦ પર ફરિયાદ પક્ષના સાહેદર એ ૨૦-
 ૨૫ વ્યક્તિઓની સંડોવણીની વાત કરે છે; જ્યારે અદાલત દ્વારા ૧૪ આરોપીઓ
 સામે આરોપ ઘડવામાં આવ્યો છે, જેમની સામે કેસ ચલાવવામાં આવ્યો
 હતો.તેમણે વધુમાં રજૂઆત કરી હતી કે વર્તમાન કેસમાં, ફરિયાદી તપાસ કરી
 શકતો નથી અને ફરિયાદીના પુત્રની તપાસ કરીને એફ. આઈ. આર./ફરિયાદનું
 પ્રદર્શન કરવામાં આવે છે અને તેથી, એફ. આઈ. આર./ફરિયાદની સામગ્રી
 યોગ્ય રીતે સાબિત થઈ હોવાનું કહી શકાતું નથી અને તેથી સમર્થન અથવા
 વિરોધાભાસ માટે પુરાવામાં વાંચી શકાતી નથી.તેમણે એવી પણ રજૂઆત કરી
 હતી કે મિલકતો કોણે લૂંટી તે અંગે ચોક્કસ અને ચોક્કસ ભૂમિકા સાથે કોઈ
 પુરાવા નથી અને આરોપીઓના કબજામાંથી અથવા તેમના કહેવા પર લૂંટાયેલી
 વસ્તુઓ/મિલકતોની પુનઃપ્રાપ્તિ અથવા શોધનો કોઈ પુરાવો નથી અને મુદ્દામલ
 ત્યજી દેવાયેલી સ્થિતિમાં પડેલો મળી આવ્યો હતો.

૯.૨ વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલ શ્રી પંચાલ એ વધુમાં રજૂઆત કરી છે કે ફરિયાદ કરવામાં અતિશય વિલંબ થાય છે.પ્રથમ તપાસ અધિકારી પીડબ્લ્યુ-૧૫ એ આંક૭૬ પર કોસ-એક્ઝામિનેશનમાં સ્પષ્ટપણે જુબાની આપી હતી કે તે ૧૨ વાગ્યે ગુનાના સ્થળે પહોંચ્યા પછી પણ:૩૦ કલાકો અને ફરિયાદીને મળવાનું, જ્યારે પૂછવામાં આવ્યું ત્યારે ફરિયાદીએ ઘટના સ્થળે ફરિયાદ આપવાને બદલે, આ સાક્ષીને કહ્યું કે તે પછીથી મહેમદાબાદ પોલીસને લેખિત ફરિયાદ આપશે અને પછીથી ૯ વાગ્યે ફરિયાદ નોંધવામાં આવી હતી:૪૫ પી. એમ. અને સાક્ષીઓ દ્વારા તેના માટે કોઈ સમજૂતી આપવામાં આવતી નથી.તેમણે વધુમાં રજૂઆત કરી હતી કે પીડબ્લ્યુ-૧૮ આંક૭૯ ની જુબાની અનુસાર, તપાસ-ઈન-ચીફમાં જણાવવામાં આવ્યું છે કે ફરિયાદ વાંચ્યા પછી, તેમને જાહેર કરવામાં આવ્યું હતું કે એક અજાણ્યા વ્યક્તિએ ૪ વાગ્યે ફરિયાદીને ફોન કર્યો હતો:૦૦ પી. એમ., તેમને જાણ કરતા કે કેટલાક અજાણ્યા વ્યક્તિઓએ હુમલો કર્યો હતો, જ્યારે ફરિયાદી પક્ષનો કેસ છે કે જ્યારે ફરિયાદીનો પુત્ર તેમજ ફરિયાદી ઘટના સ્થળે પહોંચ્યા ત્યારે પોલીસ અધિકારીઓ તેમજ ફાયર બ્રિગેડના કર્મચારીઓ ત્યાં હાજર હતા અને કથિત ગુનાના પ્રથમ સંસ્કરણને ફરિયાદી પક્ષ દ્વારા દબાવવામાં આવે છે અને તેને રેકૉર્ડ પર લાવવામાં આવતું નથી.

૯.૩ વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલ શ્રી પંચાલ એ પણ રજૂઆત કરી છે કે વિવાદનો મુખ્ય મુદ્દો 'નાલ' પર વાયર્ડ વાડ લગાવવાનો છે, જે જાહેર માર્ગને અવરોધે છે અને

અવરોધે છે અને તે જ સરકારી જમીન પર હતો, જે સુનાવણી દરમિયાન તપાસ કરાયેલા વિવિધ સાક્ષીઓ દ્વારા મજબૂત કરવામાં આવે છે; કે તે ફરિયાદી પક્ષનો કેસ છે કે પોલીસની હાજરીમાં આગચંપી અને લૂંટની કથિત ઘટના બની હતી અને ત્યાં પોલીસ રક્ષણ હતું, જે ઘણા સાક્ષીઓના પુરાવા તરીકે પણ આગળ આવી રહ્યું છે.

૯.૪ જાણીતા વરિષ્ઠ વકીલ શ્રી પંચાલ એ વધુમાં રજૂઆત કરી છે કે આંકડા ૦ પર પીડબ્લ્યુ-૧૪ એ જુબાની આપી છે કે પછી પણ, ફરિયાદીને ખબર ન પડી કે તે અજાણ્યા વ્યક્તિઓ કોણ હતા જેમણે ગુનો કર્યો હતો અને જ્યારે તેઓ સ્થળ પર પહોંચ્યા ત્યારે તેઓ તેમના ખેતરમાં રહેતા લોકોને મળ્યા ન હતા અને ત્યાં કોઈ મજૂર પણ ન હતા અને શંકાના આધારે આરોપીઓના નામ આપવામાં આવ્યા હતા.તેમણે આંકડા ૭૬ પર પી. ડબલ્યુ.-૧૫ રજૂ કર્યું કે તપાસ અધિકારી સ્થળ પર પહોંચ્યા અને ફરિયાદ કરી તે સમયગાળા વચ્ચે, લૂંટનો કોઈ ગુનો આચરવામાં આવ્યો હોવાની જાણ કરવામાં આવી ન હતી; અને ૧૨ માંથી:૩૦ કલાક ૨૧ સુધી:૦૦ કલાક, કઈ ભૂમિકા ભજવવામાં આવી છે જેના દ્વારા આરોપીઓને રેકૉર્ડ પર લાવવામાં આવ્યો ન હતો.તેમણે રજૂઆત કરી હતી કે ફરિયાદી પક્ષે ગુનાની ઉત્પત્તિ અને મૂળને દબાવવાનો પ્રયાસ કર્યો છે અને પુરાવાનો માત્ર એક પસંદ કરેલો ભાગ જ આરોપીઓને ખોટી રીતે સામેલ કરીને અદાલત સમક્ષ રજૂ કરવામાં આવે છે.

૯.૫ જાણીતા વરિષ્ઠ વકીલ શ્રી પંચાલ એ પણ રજૂઆત કરી છે કે ભૂતપૂર્વ ચહેરાની એફ. આઈ. આર. ની ગણતરી કરવામાં આવે છે અને આરોપીઓને ઘડવામાં આવે છે અને પસંદ કરવામાં આવે છે કારણ કે તેમના નામ તાત્કાલિક જાહેર કરવામાં આવ્યા ન હતા.તેથી, તેમણે રજૂઆત કરી હતી કે આરોપીઓને પ્રશ્નમાં રહેલા ગુના સાથે જોડવા માટે વિદ્વત ટ્રાયલ કોર્ટ સમક્ષ રજૂ કરાયેલા પુરાવામાં આ મુખ્ય વિરોધાભાસ અને વિસંગતતાઓ છે, જેની વિદ્વત ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા અવગણના કરવામાં આવે છે અને તેથી, અપીલકર્તાઓ-આરોપીઓને દોષિત ઠેરવવામાં ભૂલ કરી છે.

૯.૬ તેમની રજૂઆતના સમર્થનમાં, વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલ શ્રી પંચાલ એ નીચેના નિર્ણયો પર આધાર રાખ્યો છે:

- (૧) ૧૯૮૧ (પૂરક) એસસીસી ૨૨-લક્ષ્મણ પ્રસાદ વિરુદ્ધ બિહાર રાજ્ય (પેરા-૩)
- (૨) ૧૯૯૧ સપ.(૨) એસ. સી. સી. ૪૩૭-શેરી અને અન્યો વિરુદ્ધ સ્ટેટ ઓફ યુ. પી. (પેરા-૪)
- (૩) (૨૦૦૫) ૧૦ એસ. સી. સી. ૨૧૬-રાધા કુમાર વિરુદ્ધ બિહાર રાજ્ય (પેરા-૩)

(૪) (૨૦૦૪) ૯ એસ. સી. સી. ૪૩૧-અશોક વિષ્ણુ દવારે વિરુદ્ધ
મહારાષ્ટ્ર રાજ્ય (પારસ-૧૨,૧૪ અને૧૫)

૯.૭ તેથી, તેમણે આ અપીલને મંજૂરી આપવા અને વિદ્વત ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા આપવામાં આવેલી દોષિતતા અને સજાને રદ કરીને અપીલકર્તા-આરોપીઓને નિર્દોષ જાહેર કરવાની વિનંતી કરી હતી અને રાજ્ય દ્વારા રજૂ કરવામાં આવેલી અપીલ તેમજ સુધારણા માટેની પુનરાવર્તન અરજીને નકારી શકાય તેવી વિનંતી કરી હતી.

૧૦. રાજ્ય માટે જાણીતા એપીપી શ્રી જય મહેતાએ અપીલકર્તાઓ માટે વિદ્વાન પરિષ્ઠ વકીલ શ્રી પંચાલ દ્વારા પ્રચાર કરવામાં આવેલી રજૂઆતોનો ઉગ્ર વિરોધ કર્યો છે.તેમણે રજૂઆત કરી છે કે વિદ્વત ટ્રાયલ કોર્ટ સમક્ષ રજૂ કરાયેલા પુરાવાઓમાંથી, ખાસ કરીને આંક૨૯-જેનાભાઈ ધુલાભાઈ પરમાર અને આંક૪૦-મેલાભાઈ ધુલાભાઈ પરમાર તેમજ એકઝ ખાતેના નજરે જોનારા સાક્ષીઓમાંથી. ૪૧-જસુભાઈ રમણભાઈ દાભિયાંદ, જેમણે આંક બચુભાઈ દહ્યાભાઈ ખાતે સુસંગત નિવેદન આપ્યું છે, લગભગ ૨૦ થી ૨૫ વ્યક્તિઓ ફાર્મ પર આવ્યા હતા અને કોર્ટમાં આરોપી વ્યક્તિઓની ઓળખ પણ કરી છે, તે કાર્યવાહીના કેસને સ્થાપિત કરવા માટે પૂરતી સામગ્રી છે.તેમણે વધુમાં રજૂઆત કરી છે કે મૂળ ફરિયાદીના પુત્ર-જાવેદ નસીમ અહેમદીની આંક૬૦ પર અને

આંખના સાક્ષી શાંતાબેનની આંકપદ પર પોલીસ સાક્ષી તરીકેની જુબાની
 આંક૭૬-કાલૂભાઈ તપુભાઈ મંજરી, પીએસઆઈ, મહેમદાબાદ પોલીસ સ્ટેશન,
 આંક૭૭-ઈશ્વરભાઈ પુરુષોત્તમદાસ આગજા અને આંક૭૮-રામસિંહ પલ્લિંગ
 દાભી અને આંક૭૯-શિવનાથસિંહ કિશનસિંહ યાદવની જુબાની પણ મોટે ભાગે
 ગદ્યલેખનના કેસને સમર્થન આપે છે અને પ્રોસ્યુએશને તેનો કેસ વાજબી શંકાની
 બહાર સાબિત કર્યો છે અને તેથી, કોર્ટે આરોપીઓને આઈપીસીની કલમ ૩૯૫
 અને ૪૩૫ હેઠળ મહત્તમ સજા આપવી જોઈતી હતી. તેમણે એમ પણ રજૂઆત
 કરી છે કે તે ખૂબ જ સ્પષ્ટ છે કે ૨૦-૨૫ વ્યક્તિઓનું ટોળું ફરિયાદીના ખેતરમાં
 પહોંચ્યું હતું અને મિલકતનો નાશ કરવાનું શરૂ કર્યું હતું અને ઘટના સમયે હાજર
 અન્ય મજૂરોને પણ તેમના રહેવાસીઓને ખેતરમાંથી છોડવા માટે દબાણ કર્યું
 હતું; અને ટોળાએ ખેતરમાં ઉપલબ્ધ મિલકતને પણ લૂંટી લીધી હતી અને ઘટના
 સમયે હાજર સાક્ષીઓ દ્વારા વર્ણવ્યા મુજબ ઘાતક હથિયારોથી પણ સજ્જ હતા;
 અને તપાસ અધિકારીઓએ ગુનાના સ્થળના પંચનામા પણ બહાર કાઢ્યા હતા
 અને વર્તમાન અપીલકર્તાઓ-આરોપીઓના કહેવા પર મુદ્દમલ વસ્તુઓ શોધી
 કાઢી હતી; અને વિદ્વત ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા લાદવામાં આવેલી સજા ગુનાની
 ગંભીરતાને ધ્યાનમાં રાખીને પૂરતી નથી, ખાસ કરીને જ્યારે તમામ સાક્ષીઓએ
 તમામ આરોપીઓના નામનો સ્પષ્ટ ઉલ્લેખ કર્યો હોય અને વિદ્વત ટ્રાયલ કોર્ટ
 સમક્ષ આરોપીની ઓળખ પણ કરી હોય.તેમની રજૂઆતોના સમર્થનમાં, તેમણે
 ૨૦૨૩માં એસ. સી. સી. ઓનલાઈન એસ. સી. ૧૩૯૬માં અહેવાલિત બીરબલ

નાથ વિરુદ્ધ રાજસ્થાન રાજ્યના કેસમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણય પર આધાર રાખ્યો છે.તેમણે રજૂઆત કરી છે કે રેકૉર્ડ પરના પુરાવાને જોતા, માન્ય ટ્રાયલ કોર્ટે અપીલકર્તાઓ-આરોપીઓને મહત્તમ સજા આપવી જોઈતી હતી.

૧૧. મૂળ ફરિયાદી એટલે કે મૂળ ફરિયાદીના પુત્ર માટે વિદ્વાન વકીલ શ્રી એમ. એમ. તિરમિઝીએ રાજ્ય માટે વિદ્વાન એપીપી દ્વારા પ્રચાર કરવામાં આવેલી દલીલોને અપનાવી છે.વધુમાં, તેમણે રજૂઆત કરી છે કે આ ઘટનાના ઘણા સાક્ષીઓ છે જેમણે વિદ્વત ટ્રાયલ કોર્ટ સમક્ષ જુબાની આપી છે અને અપીલકર્તાઓ-આરોપીઓની ઓળખ કરી છે, જેમણે ફરિયાદી પક્ષના કેસને ટેકો આપ્યો છે; અને વિદ્વત ટ્રાયલ કોર્ટે રેકૉર્ડ પરના પુરાવાની યોગ્ય રીતે પ્રશંસા કરી છે પરંતુ અપીલકર્તાઓને ઓછી સજા ફટકારી છે-આરોપી, જે ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ ૩૮૫ અને ૪૩૫ હેઠળ મહત્તમ હોવી જોઈએ, તેથી, મૂળ ફરિયાદીના પુત્રએ ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા આપવામાં આવેલી સજામાં વધારો કરવા માટે આ અદાલત સમક્ષ પુનરાવર્તન અરજીને પ્રાધાન્ય આપ્યું છે.

૧૨.૧ સૌ પ્રથમ, અહીં એફ. આઈ. આર. મુજબ ફરિયાદીના કેસની નોંધ લેવી જરૂરી છે, કે ૧૬.૦૪.૧૯૯૯ પર લગભગ ૪ વાગ્યે:૦૦ સાંજે, ફરિયાદી-નાસિરભાઈ મુજરભાઈ અહેમદી જ્યારે અમદાવાદમાં તેમના ઘરે હતા ત્યારે તેમને

ટેલિફોન પર સંદેશ મળ્યો હતો કે ટોળું તેમના ફાર્મ હાઉસ તરફ ધસી આવ્યું છે, જેને 'દિવેટીયા ફાર્મ' તરીકે ઓળખવામાં આવે છે અને તેણે ફાર્મ હાઉસ, કૃષિ ઉપકરણોને નુકસાન પહોંચાડ્યું છે અને આમ લૂંટનો ગુનો કર્યો છે.ત્યારબાદ, ફરિયાદીએ ઘટના સ્થળની મુલાકાત લીધી છે, જ્યાં તેણે જોયું છે કે તેણે ઘર, બોર રૂમની વસ્તુઓને નુકસાન પહોંચાડ્યું છે અને તેને લૂંટી લીધું છે.ફરિયાદીએ પોતાની ફરિયાદમાં જણાવ્યું છે કે, અગાઉની ઘટનાને કારણે ઘટનાના બે-ત્રણ દિવસ પહેલા તે સમયે જ્યારે વાડ લગાવી રહ્યો હતો ત્યારે રાજેન્દ્રસિંહ જયદેવસિંહ ડાભી અને અન્ય ત્રણ-ચાર લોકો ત્યાં આવ્યા હતા અને ફરિયાદીને ધમકી આપી હતી.

૧૨.૨ જો આપણે ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા આંકડા પર ઘડવામાં આવેલા આરોપ પર નજર કરીએ, તો તે ૧૬.૦૪.૧૯૯૯ પર લગભગ ૧૨ વાગ્યે:૦૦ કલાક, ફરિયાદીની માલિકીના ફાર્મ હાઉસમાં, 'હલ્દરવાસમાં સ્થિત 'દિવેટીયા ફાર્મ "માં ગેરકાયદેસર રીતે ભેગા થયેલા આરોપીઓને ખબર હતી કે તે ગેરકાયદેસર છે, જીવલેણ હથિયારોથી સજ્જ, રમખાણ કરવાના ઈરાદાથી, તે ખેતરમાં પ્રવેશ્યા હતા, મિલકત અને અન્ય કૃષિ ઉપકરણોને નુકસાન પહોંચાડ્યું હતું, ૩.

૧૨.૩ અહીં એ નોંધવું જરૂરી છે કે ફરિયાદી આ ઘટનાનો નજરે જોનાર નથી.ફરિયાદમાં-આંક૭૧, ફરિયાદીએ સ્પષ્ટપણે જણાવ્યું છે કે તેને લગભગ ૪

વાગ્યે અજાણ્યા વ્યક્તિ દ્વારા ટેલિફોનિક સંદેશથી આ ઘટના વિશે જાણ થઈ હતી:૦૦ સાંજે જ્યારે તેઓ તેમના ઘરે હતા, ત્યારે ૧૬.૦૪.૧૯૯૯ પર.જ્યારે કે, પ્રત્યક્ષદર્શીઓ સહિત અન્ય સાક્ષીઓએ તેમના નિવેદનોમાં જણાવ્યું છે કે આ ઘટના લગભગ ૧૨ વાગ્યે બની છે:૦૦/૧૨:૩૦ ૧૬.૦૪.૧૯૯૯ પર કલાકો.ફરિયાદીએ એમ પણ કહ્યું છે કે તે લગભગ ૫ વાગ્યે તેના ખેતરમાં ગયો છે:૩૦ સાંજે, જોકે, ફરિયાદીએ ૯ વાગ્યે ફરિયાદ નોંધાવી:જપ પી. એમ., જે પચતું નથી.જો કોઈ અનિચ્છનીય ઘટના બને તો સમજદાર વ્યક્તિ ક્યારેય ફરિયાદ નોંધાવવાની રાહ જોઈ શકતો નથી.ફરિયાદીએ પોલીસ સ્ટેશનમાં લેખિતમાં ફરિયાદ કરી છે.

૧૩. ફરિયાદી ગુનાના સ્થળે હાજર ન હોવાથી, તે તેના માટે એક સાંભળેલી ઘટના છે.તેણે તેની ફરિયાદ-આંક૭૧ માં જણાવ્યું છે કે ૫૦-૬૦ વ્યક્તિઓનું ટોળું તેના ફાર્મ હાઉસમાં આવ્યું હતું અને ઘરની માલિકી અને ખેતીના અન્ય ઉપકરણોને નુકસાન પહોંચાડ્યું હતું.જ્યારે કે, માત્ર નિવેદનો અનુસાર.ફરિયાદીના નિવેદન અને સાક્ષીઓના નિવેદનમાં આ એક મોટી વિસંગતતા છે.

૧૪. વધુમાં, અપીલકર્તાઓ-આરોપીઓના કબજામાંથી અથવા તેમના કહેવા પર લૂંટાયેલી વસ્તુઓ/મિલકતોની પુનઃપ્રાપ્તિ અથવા શોધનો કોઈ પુરાવો

નથી.તે નિર્વિવાદ હકીકત છે કે મુદ્દામલ ત્યજી દેવાયેલી સ્થિતિમાં પડેલી હાલતમાં મળી આવી હતી.વસૂલાતના પંચનામાના સાક્ષીઓ પ્રતિકૂળ બની ગયા છે અને આંક૪૬,૫૧,૫૩ અને ૫૫ પરના પંચનામાને ધ્યાનમાં લેતા, જે પોલીસ સ્ટેશનમાં લાકડીઓ અને બંદૂકની વસૂલાત માટે તૈયાર કરવામાં આવે છે તેમજ આંક૭૩ પર પંચનામાને ધ્યાનમાં રાખીને લૂંટાયેલા મુદ્દમલની જમી, જે કોઈ પણ આરોપી પાસેથી મળી નથી, તે સ્પષ્ટપણે દર્શાવે છે કે ફરિયાદી પક્ષ વાજબી શંકાની બહાર કેસ સ્થાપિત કરવામાં નિષ્ફળ ગયો છે.

૧૫. વધુમાં, વાહનમાં વિસંગતતા છે, જેમાં અપીલકર્તાઓ ફાર્મ હાઉસમાં આવ્યા છે.ફરિયાદી પક્ષે જણાવ્યું છે કે તે આચાર ટેમ્પો (૪૦૭) હતો, જ્યારે કેટલાક સાક્ષીઓએ તેમના જુબાનીમાં જણાવ્યું છે કે તે એક ટ્રક હતી.એ નોંધવામાં આવે છે કે આ વાહન ક્યાં તો ટ્રક અથવા ટેમ્પો તપાસ અધિકારી દ્વારા મુદ્દામલ તરીકે જમ કરવામાં આવ્યું નથી.

૧૬.૧ વધુમાં, આ ઘટના દિવસના પ્રકાશમાં બની છે, જે નિર્વિવાદ હકીકત છે.અપીલકર્તાઓ સામે ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ ૧૪૩,૧૪૭,૧૪૮,૪૨૭,૪૩૫ અને ૩૮૫ હેઠળ આરોપ મૂકવામાં આવ્યા છે.ટ્રાયલ કોર્ટે આ આરોપો હેઠળ અપીલકર્તાઓને મહત્તમ ત્રણ વર્ષની સખત કેદની સજા ફટકારી છે.

૧૬.૨ આઈ. પી. સી. ની કલમ ૩૯૧ નીચે મુજબ છે:

“૩૯૧. લૂંટ-જ્યારે પાંચ કે તેથી વધુ વ્યક્તિઓ સંયુક્ત રીતે લૂંટ કરે છે અથવા લૂંટ કરવાનો પ્રયાસ કરે છે, અથવા જ્યાં સંયુક્ત રીતે લૂંટ કરવા અથવા લૂંટ કરવાનો પ્રયાસ કરતી વ્યક્તિઓની કુલ સંખ્યા અને હાજર હોય અને આવા કૃત્ય અથવા પ્રયાસમાં મદદ કરતી વ્યક્તિઓની સંખ્યા પાંચ કે તેથી વધુ હોય, ત્યારે આમ કરનાર, પ્રયાસ કરનાર અથવા મદદ કરનાર દરેક વ્યક્તિને 'લૂંટ' કહેવામાં આવે છે.”

વિદ્ધત ટ્રાયલ કોર્ટે આઈપીસીની કલમ ૩૯૫ હેઠળ ત્રણ વર્ષની સખત કેદની સજા સંભળાવી છે, જે લૂંટ માટે છે.

૧૬.૩ આ તબક્કે, એ નોંધવું જરૂરી છે કે ઉપર નોંધ્યા મુજબ, કારણ કે કોઈપણ અપીલકર્તાઓ પાસેથી કોઈ મુદ્દામલ વસ્તુઓ મળી નથી અથવા મળી નથી; અને મુદ્દામલ ત્યજી દેવાયેલી સ્થિતિમાં પડેલો મળી આવ્યો હતો; અને વસૂલાત પંચનામાના પંચો પ્રતિકૂળ બની ગયા છે, કલમ ૩૯૫ ના ઘટકો વર્તમાન કેસમાં આકર્ષાયા નથી, કારણ કે આ સંજોગોમાં લૂંટને સાબિત કરી શકાતી નથી.તેથી, તે અપીલકર્તાઓની તરફેણમાં સંતુલનને નમાવે છે.

૧૭. વધુમાં, તે ફરિયાદીનો કેસ નથી કે અપીલકર્તાઓએ કોઈ વ્યક્તિ પર હુમલો કર્યો હોય. સાક્ષીઓએ આ સંબંધમાં અપીલકર્તાઓના કેસને સમર્થન આપ્યું છે. અપીલકર્તાઓ દ્વારા કોઈને થયેલી કોઈપણ ઈજા અંગે કોઈએ માન્ય ટ્રાયલ કોર્ટ સમક્ષ જુબાની આપી નથી. જો કે, ઘણા સાક્ષીઓએ માન્ય ટ્રાયલ કોર્ટ સમક્ષ તેમના નિવેદનોમાં જણાવ્યું છે કે અપીલકર્તાઓ ઘાતક હથિયારોથી સજ્જ હતા; જેમ કે રાઈફલ, લાકડીઓ, સિકલ, અને તેમ છતાં તેઓએ એમ પણ કહ્યું છે કે તેઓ વ્યક્તિઓને મારી નાખવા માટે બૂમો પાડી રહ્યા હતા, તેમ છતાં, તે નોંધની બાબત છે કે અપીલકર્તાઓએ ન તો કોઈની હત્યા કરી છે, ન તો કોઈ પર હુમલો કર્યો છે કે ન તો કોઈ વ્યક્તિને ઈજા પહોંચાડી છે.

૧૮. ઘટના સમયે ફરિયાદી હાજર નહોતો. તેમને લગભગ ૧૨ વાગ્યે આ ઘટના વિશે અજાણ્યા વ્યક્તિ તરફથી ટેલિફોનિક સંદેશ મળ્યો છે: ૩૦ કલાકો. તેમણે લગભગ ૫ વાગ્યે ઘટના સ્થળની મુલાકાત લીધી હતી. ૩૦ તે પહેલાં કોઈને પણ પોલીસને જાણ કરવામાં આવતી હતી અને તેથી જ્યારે ફરિયાદી ઘટના સ્થળની મુલાકાત લેતી ત્યારે પોલીસ કર્મચારીઓ ત્યાં હાજર રહેતા હતા. ફરિયાદીએ તે સમયે ફરિયાદ નોંધાવી ન હતી, જોકે પોલીસ સત્તાધિકારી દ્વારા પૂછવામાં આવ્યું હતું. ફરિયાદ લગભગ ૮ વાગ્યે નોંધવામાં આવી છે: ૪૫ મહમદાબાદ પોલીસ

સ્ટેશન સમક્ષ ફરિયાદી દ્વારા, તે પણ લેખિતમાં.ફરિયાદીનું આ વર્તન ઘણું ખરાબ લાગે છે.

૧૯. વિવિધ નિવેદનો પરથી, આ અદાલતને જાણવા મળે છે કે મોટાભાગના સાક્ષીઓ ફરિયાદીને ઓળખે છે; કાં તો તેઓ ફરિયાદી હેઠળ નોકરીમાં હતા અથવા તેઓ ઘટના સમયે મજૂર હતા.ફરિયાદી પક્ષના કેસને ટેકો આપનાર કોઈ સ્વતંત્ર સાક્ષી નથી.તેથી, તે અપીલકર્તાઓની તરફેણમાં સંતુલનને નમાવે છે.

૨૦. ફરિયાદીએ તેની ફરિયાદમાં તેની અને અપીલકર્તા/ઓ વચ્ચે વાચર્ડ વાડ અંગે અગાઉની દુશ્મનાવટ વિશે જણાવ્યું છે.એવું માનવામાં આવે છે તેમ, તે જ પક્ષો વચ્ચેના વિવાદનો મુખ્ય મુદ્દો છે.ફરિયાદી 'એનએએએલ' પર વાચર્ડ વાડ લગાવી રહ્યો હતો, જાહેર માર્ગને અવરોધિત કરી રહ્યો હતો અને અવરોધ ઊભો કરી રહ્યો હતો અને તે પણ સરકારી જમીન પર.આ હકીકત નજરે જોનારા સાક્ષીઓ-મેલાભાઈ ધુલાભાઈ પરમાર-પીડબ્લ્યુ-૨, આંકજ૦ દ્વારા અદાલત સમક્ષ તેમની જુબાનીમાં મજબૂત કરવામાં આવી છે.

૨૧. જો આપણે 'નાલ', જે એક સરકારી જમીન છે, તેની આસપાસ વાચર્ડ વાડ લગાવીને જાહેર માર્ગને અવરોધિત કરવા અને અવરોધિત કરવા અંગે ગામના લોકોના દ્રષ્ટિકોણ પર નજર કરીએ, તો તે સ્પષ્ટ છે કે ગામના લોકોને તેમના

ખેતરોમાં પહોંચવામાં ભારે મુશ્કેલીઓનો સામનો કરવો પડી શકે છે.ગ્રામીણ વિસ્તારોમાં, આવા 'નાલ' ખેડૂતો માટે તેમના ખેતરો સુધી પહોંચવાનો એકમાત્ર સ્રોત છે અને જો કોઈ તેને અતિક્રમણ કરીને તેની ખાનગી મિલકતની જેમ અવરોધે છે, તો આવા ગ્રામવાસીઓ/ખેડૂતો માટે તેમના ખેતરોમાં પહોંચવું અને તેમની રોજિંદી ખેતીની પ્રવૃત્તિઓ કરવી ખૂબ જ મુશ્કેલ બનશે.

૨૨. આ સંજોગોમાં, જો આપણે એ બિંદુઓને જોડીએ કે જે ગામના લોકો- અપીલકર્તાઓએ ઘટનાના ૨-૩ દિવસ પહેલા ફરિયાદીનો સંપર્ક કર્યો છે, જ્યારે તે સરકારી જમીન પર વાયર્ડ બચાવ કરી રહ્યો હતો, એટલે કે. ખેડૂતો માટે તેમના ખેતરો સુધી પહોંચવાની જાહેર રીત 'નાલ' પર ઉગ્ર બોલાચાલી થઈ હતી અને એવી શક્યતા હતી કે ફરિયાદી વાડ લગાવવાનું કામ રોકવા માંગતો ન હતો અને તેથી દબાણની ચુકિત તરીકે તેનો ઉપયોગ કરવા માટે ફરિયાદ દાખલ કરવામાં આવે છે, તે પણ લગભગ ૯ વાગ્યે:૪૫ પી. એમ. લેખિતમાં

૨૩. આ તબક્કે, જો આપણે ફરિયાદી પક્ષના કેસને ટેકો આપનારા સાક્ષી- મેલાભાઈ ધુલાભાઈ પરમાર-પીડબ્લ્યુ-૨, આંક૪૦ ની જુબાની સામે ફરિયાદ સાથે સમાધાન કરીએ, તો આ અદાલત વિવાદનો મુખ્ય મુદ્દો શોધી કાઢે છે.**લક્ષ્મણ પ્રસાદ (ઉપરોક્ત)** ના કેસમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણયનો સંદર્ભ આપવામાં આવ્યો છે, જેમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે એવું

માન્યું છે કે. "માત્ર એકરૂપતા અથવા સુસંગતતા એ સત્યની એકમાત્ર કસોટી નથી.કેટલીકવાર, જૂઠાણાને પણ સત્યનો નિપુણ દેખાવ આપવામાં આવે છે, જેથી સત્ય અદૃશ્ય થઈ જાય અને જૂઠાણું સપાટી પર આવે.આ તેમાંથી એક કિસ્સો હોવાનું જણાય છે.જ્યાં સુધી અપીલકર્તાઓની ભાગીદારીની વાત છે ત્યાં સુધી ફરિયાદીના કેસમાં ઘણી અંતર્ગત અસંભવિતતાઓ છે.વર્તમાન કેસમાં, પોલીસ સમક્ષ નોંધાયેલા સાક્ષીઓના નિવેદનો તેમજ ટ્રાયલ કોર્ટ સમક્ષ તેમના દ્વારા આપવામાં આવેલા નિવેદનોમાં ભૌતિક વિરોધાભાસ જોવા મળે છે; અને કોઈ મુદામલ/ચોરાયેલી વસ્તુઓ/મિલકતોની કોઈ વસૂલાત અથવા શોધ થઈ નથી; અને મુદામલ ત્યજી દેવાયેલી સ્થિતિમાં પડેલી મળી આવી હતી; અને ઘણા શત્રુતાપૂર્ણ સાક્ષીઓ છે; અને ફરિયાદીના વર્તનથી ફરિયાદ નોંધાવવામાં વિલંબ તેમજ સરકારી જમીન પર અતિક્રમણને લગતી ઘણી લાગણી થાય છે. 'નાલ', જે ગામના લોકો માટે એક જાહેર માર્ગ છે.

૨૪. માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા નિર્ધારિત ગુણોત્તર જેના પર અપીલકર્તાઓ માટે વિદ્વાન પરિષ્ઠ વકીલ શ્રી પંચાલ પર ઘણો આધાર રાખવામાં આવે છે, તે નીચે મુજબ છે:

૨૪.૧ ૧૯૮૧ (સપ.) એસ. સી. સી. ૨૨-લક્ષ્મણ પ્રસાદ વિરુદ્ધ બિહાર રાજ્ય (પેરા-૩)

“૩. અપીલકર્તા સામેના કેન્દ્રીય પુરાવામાં પી. ડબ્લ્યુ. એસ. ની જુબાનીનો સમાવેશ થતો હતો. ૧ અને ૨ જે ફરિયાદી ફરિયાદી સાક્ષી જ બૈજનાથ પ્રસાદના નોકરો હતા.પુરાવા પરથી એવું લાગે છે કે બૈજનાથ પ્રસાદ આ વિસ્તારનો એક સમૃદ્ધ વેપારી હતો અને આરોપી-અપીલકર્તા લક્ષ્મણ પ્રસાદ તેનો પાડોશી હતો, જેનું બે માળનું ઘર હતું.નીચેની બંને અદાલતોએ ફરિયાદી પક્ષનો કેસ સ્વીકાર્યો છે કે બૈજનાથ પ્રસાદના ઘરે લૂંટફાટ થઈ હતી, જેમાં રોકડ અને અન્ય ચીજવસ્તુઓની ચોરી થઈ હતી.તાત્કાલિક કેસમાં, અપીલકર્તાના વકીલે નીચેની અદાલતોના આ તારણને પડકાર્યો નથી.અમને એ વાતનો પણ સંતોષ છે કે બૈજનાથ પ્રસાદના ઘરમાં નિઃશંકપણે લૂંટફાટ થઈ હતી.એકમાત્ર પ્રશ્ન જે વિચારણા માટે આવે છે તે છે કે અપીલકર્તાએ ગુનામાં ભાગ લીધો હતો કે નહીં.પી. ડબ્લ્યુ. એસ. ૧, ૨ અને ૪ એ ફરિયાદી પક્ષના કેસને સમર્થન આપ્યું છે કે અપીલકર્તાએ સ્પષ્ટપણે લૂંટમાં ભાગ લીધો હતો અને હકીકતમાં તે લૂંટારાઓનો નેતા હતો.તેમના પુરાવાઓમાંથી પસાર થયા પછી, આપણે જોઈએ છીએ કે તેમના પુરાવાઓમાં અમુક પ્રમાણમાં સુસંગતતા છે પરંતુ માત્ર સુસંગતતા અથવા સુસંગતતા એ સત્યની એકમાત્ર કસોટી નથી.કેટલીકવાર જૂઠાણાને પણ સત્યનો નિપુણ દેખાવ આપવામાં આવે છે, જેથી સત્ય અદૃશ્ય થઈ જાય અને જૂઠાણું સપાટી

પર આવે.આ તેમાંથી એક કિસ્સો હોવાનું જણાય છે.જ્યાં સુધી અપીલકર્તાની ભાગીદારીની વાત છે ત્યાં સુધી ફરિયાદીના કેસમાં ઘણી અંતર્ગત અસંભવિતતાઓ છે.પ્રથમ સ્થાને, સ્વીકાર્ય છે કે અપીલકર્તા એ અર્થમાં એક આદરણીય માણસ હતો કે તેની પાસે પૂરતા સાધનો હતા અને તે એક જાણીતા હોમિયોપેથ ડૉક્ટર અને ફરિયાદીનો પડોશી પણ હતો.આ બાબતને ધ્યાનમાં રાખીને, તે માનવું મુશ્કેલ છે કે તે તેના પોતાના પડોશીના ઘરે લૂંટ કરશે અને તે પણ સાંજના વહેલા કલાકોમાં, જેથી તે કોઈપણ ક્ષણે પકડાઈ શકે અને દોષિત ઠેરવવાનું જોખમ લઈ શકે.૩૯૫ ભારતીય દંડ સંહિતા.બીજું, ફરિયાદી પક્ષના સાક્ષી જ નો પુરાવો સ્પષ્ટપણે દર્શાવે છે કે લૂંટારાઓએ તેમની ઓળખ છુપાવી હતી તેમાં કોઈ શંકા નથી પરંતુ તેઓએ તે એવી રીતે કર્યું કે તેમના ચહેરા દેખાઈ રહ્યા હતા.ખરેખર, જો અપીલકર્તાએ લૂંટમાં ભાગ લીધો હોત અને પોતાની ઓળખ છુપાવવાની સાવચેતી રાખી હોત, તો તેણે ધ્યાન રાખ્યું હોત કે તેનો ચહેરો સંપૂર્ણપણે ઢંકાયેલો હોય જેથી ફરિયાદી અથવા સાક્ષીઓ દ્વારા ઓળખ અશક્ય બની જાય.જો તે એક હિંમતવાન-શેતાન હોત, તો તેણે પોતાની ઓળખ બિલકુલ છુપાવી ન હોત.ત્રીજું, એ જ સાંજે એફ. આઈ. આર. નોંધાવવામાં આવ્યા બાદ પોલીસ આગલી સવારે અપીલકર્તાના ઘરની મુલાકાત લીધી અને તેને ત્યાં મળી આવ્યો.જો અપીલકર્તાએ ખરેખર લૂંટમાં ભાગ લીધો હોત, તો તેણે

ઓછામાં ઓછું પોતાની જાતને દુર્લભ બનાવી દીધી હોત.આરોપીના ઘરની પણ તલાશી લેવામાં આવી હતી અને કંઈપણ વાંધાજનક મળ્યું ન હતું.છેવટે, એક મહત્વપૂર્ણ સંજોગો હતો કે ફરિયાદી બૈજનાથ પ્રસાદ અને અપીલકર્તા વચ્ચેના વિવાદને ધ્યાનમાં રાખીને, અપીલકર્તાને દુશ્મનાવટને કારણે ખોટી રીતે ફસાવવામાં આવ્યો હોવાની સ્પષ્ટ સંભાવના હતી.ફરિયાદી પોતે કબૂલ કરે છે કે અપીલકર્તાના ઘરની આસપાસ ચાર દીવાલ છે અને ત્યાં એક રસ્તો છે જે તેના ઘરની પૂર્વ તરફ જાય છે અને ફરિયાદીની મિલ ઘરની પશ્ચિમમાં આવેલી છે.ડી. ડબલ્યુ. રના પુરાવા છે કે આરોપી લક્ષ્મણ પ્રસાદના ઘરની નજીકના માર્ગના સંબંધમાં લૂંટની ઘટનાના બે કે ત્રણ વર્ષ પહેલાં બૈજનાથ પ્રસાદ અને આરોપી લક્ષ્મણ પ્રસાદ વચ્ચે કોઈ વિવાદ થયો હતો, જેમાંથી તે તેની મિલમાં જતો હતો.ડી. ડબલ્યુ. ર નો પુરાવો ફરિયાદીએ પોતે જે સ્વીકાર્યું છે તેને સમર્થન આપે છે.ફરિયાદીએ જે ગંભીર ઉશ્કેરણી અનુભવી હશે તે હકીકત એ હતી કે લક્ષ્મણ પ્રસાદે બૈજનાથ પ્રસાદના ભત્રીજા કિશોરી લાલ પાસેથી તેમના ઘરની નજીક જમીનનો ટુકડો ખરીદ્યો હતો.આ ભૂતપૂર્વ દ્વારા સાબિત થાય છે. ખા અને ડી. ડબલ્યુ. જ નો પુરાવો.ઉચ્ચ અદાલતે એવું પણ નિરીક્ષણ કર્યું હતું કે ફરિયાદીના ભત્રીજા દ્વારા અપીલકર્તાની તરફેણમાં કરાયેલ વેચાણ-દસ્તાવેજ આ ઘટનાના માત્ર એક મહિના પહેલા ચલાવવામાં આવ્યો હતો.તેથી આ

અપીલકર્તાની ખોટી સૂચિતાર્થ માટે તાત્કાલિક હેતુ રજૂ કરે છે.અન્ય એક મહત્વપૂર્ણ સંજોગો કે જેની નીચેની અદાલતો દ્વારા અવગણના કરવામાં આવી હોવાનું જણાય છે તે એ છે કે ફરિયાદી સાક્ષી જ મસ્જિદ એકઠી થઈ હતી, જેમાંથી તેમણે સુબા રાઉત અને મોતી રાઉતને ઓળખી કાઢ્યા હતા પરંતુ તેઓ ક્યારેય તેમની મદદ માટે આવ્યા ન હતા.સાક્ષી એ પણ કહે છે કે જ્યારે તે પશ્ચિમથી આવ્યો ત્યારે તેણે ગણેશ રાઉત સહિત ૪૦ થી ૫૦ લોકોને થોડા અંતરે જોયા હતા.અચલાલ, મથુરા રામ અને રામેશ્વર.દેખીતી રીતે, જો સાંજે વહેલી સવારે લૂંટની ઘટના બની હોય, તો નજીકના પડોશીઓ એકઠા થયા હોવા જોઈએ અને તેમ છતાં આ પડોશીઓમાંથી કોઈની પણ ફરિયાદકર્તાના નિવેદનને સમર્થન આપવા માટે તપાસ કરવામાં આવી નથી કે અપીલકર્તાએ આ ઘટનામાં ભાગ લીધો હતો.અમને એવું લાગે છે કે આ વ્યક્તિઓએ ફરિયાદીને ટેકો આપવાનું પસંદ ન કર્યું તેનું કારણ એ હતું કે કદાચ અપીલકર્તાને ખોટી રીતે ફસાવવામાં આવ્યો હતો અને તેથી જે વ્યક્તિઓ એકઠી થઈ હતી તેમને ફરિયાદીને ટેકો આપવાનો વિચાર ગમ્યો ન હોત જો તે અપીલકર્તાને લૂંટમાં ખોટી રીતે ફસાવવાની હદ સુધી ગયો હોત.આ આંતરિક સંજોગો ફરિયાદી પક્ષના કેસની વિરુદ્ધ ઘણું બોલે છે અને લૂંટમાં અપીલકર્તાની સંડોવણી અંગે આપણા મનમાં નોંધપાત્ર

પ્રમાણમાં શંકા પેદા કરે છે.તે સારી રીતે નક્કી કરવામાં આવ્યું છે કે જ્યારે સાક્ષીઓ જૂઠું બોલી શકે છે, સંજોગો નથી.”

૨૪.૨ ૧૯૯૧ સપ.(૨) એસ. સી. સી. ૪૩૭-શેરી અને અન્યો વિરુદ્ધ સ્ટેટ ઓફ યુ. પી. (પેરા-૪)

“૪. અમે પુરાવાનો કાળજીપૂર્વક અભ્યાસ કર્યો છે.અમને કોઈ શંકા નથી કે તમામ સાક્ષીઓ હાજર હતા.તેમની કોસ-એક્ઝામિનેશનમાં કંઈ નોંધપાત્ર બહાર આવ્યું નથી.જો કે, નજરે જોનારા સાક્ષીઓએ ફક્ત આ અપીલકર્તાઓનું નામ આપ્યું અને તેમને ઓળખી કાઢ્યા.તેથી, પ્રશ્ન એ છે કે શું તમામ અપીલકર્તાઓને દોષિત ઠેરવવા સલામત છે.આ પ્રકારના કેસમાં, સાક્ષીઓના પુરાવાની તેમના અગાઉના નિવેદનોના પ્રકાશમાં નજીકથી તપાસ થવી જોઈએ.પ્રારંભિક અહેવાલ એટલે કે એફ. આઈ. આર. ની કાળજીપૂર્વક તપાસ કરવી પડશે.તેમની હાલની જુબાનીમાં કોઈ શંકા નથી કે તેઓએ સંબંધિત આરોપીઓ દ્વારા હાથ ધરવામાં આવેલા શસ્ત્રોનું વર્ણન કર્યું છે પરંતુ આપણે પ્રારંભિક અહેવાલમાં આપવામાં આવેલ સંસ્કરણ જોવું પડશે.તે અહેવાલમાં પી. ડબલ્યુ. ૧ એ અગાઉની કાર્યવાહીનો ઉલ્લેખ કર્યા પછી વર્તમાન ઘટનાનો એકદમ વિગતવાર અહેવાલ આપ્યો છે.તેમણે સાક્ષીઓના નામ અને ત્રણ મૃત

વ્યક્તિઓના નામનો પણ ઉલ્લેખ કર્યો છે.પછી તે આરોપીઓના નામોની લાંબી યાદી આપવા આગળ વધ્યો અને સામાન્ય રીતે એવું કહેવામાં આવે છે કે તે બધા પીડબ્લ્યુ અને અન્ય હિંદુઓને પ્રોત્સાહન આપી રહ્યા હતા અને તેમને ઘેરી લીધા હતા અને તેમના પર હુમલો કર્યો હતો.પરંતુ અમુક હદ સુધી ચોક્કસ સ્પષ્ટ કૃત્યો અપીલકર્તાઓ નંબર ૧,૪,૫,૭,૮,૧૦,૧૭,૨૨ અને ૨૫ ને આભારી છે.તેમાં ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે કે આ નવ આરોપી ઘાતક હથિયારોથી સજ્જ હતા અને મૃતક રામ નારાયણ અને અન્ય લોકો પર હુમલો કરતા જોવા મળ્યા હતા.હવે વર્તમાન જુબાનીમાં તેમણે પોતાના નિવેદનમાં સુધારો કર્યો અને કહ્યું કે આ નવ આરોપીઓ ઉપરાંત વધુ પાંચ વ્યક્તિઓએ મૃતક અને અન્ય લોકો પર પણ હુમલો કર્યો હતો.આ ભિન્નતાને ધ્યાનમાં રાખીને તે વિચારે છે કે પ્રારંભિક અહેવાલના તબક્કાથી હુમલામાં ભાગ લીધો હોવાનું સતત ઉલ્લેખ કરવામાં આવે છે તેવા અપીલકર્તાઓને જ દોષિત ઠેરવવા સલામત છે.બાકીના પી. ડબલ્યુ. ૧ ના સંદર્ભમાં સર્વવ્યાપી રીતે ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે કે તેઓ લાઠીઓથી સજ્જ હતા.તેમણે તેમાંથી કોઈ એકને કોઈ ખુલ્લેઆમ કૃત્ય માટે જવાબદાર ઠેરવ્યું ન હતું.વધુમાં, તબીબી પુરાવાઓ કોઈપણ લાઠીનો ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો હોવાની વાતને નકારી કાઢે છે.ડૉક્ટરે મૃતદેહો પર અને ઇજાગ્રસ્ત પીડબ્લ્યુ પર માત્ર ઉઝરડા કરેલી ઇજાઓ જોઈ હતી. તેથી,

ફરિયાદી પક્ષના કેસને સ્વીકારવો મુશ્કેલ છે કે અન્ય અપીલકર્તાઓ તેમના પર જે ગુનાઓ લાદવામાં આવ્યા છે તે કરવાના હેતુથી ગેરકાયદેસર સભાના સભ્યો હતા.અમને લાગે છે કે સેક લાગુ કરવું અત્યંત અસુરક્ષિત છે. ૧૪૯, આઈ. પી. સી. અને તેમાંથી દરેકને રચનાત્મક રીતે જવાબદાર બનાવો.પરંતુ જ્યાં સુધી ઉપરોક્ત નવ આરોપીઓનો સંબંધ છે ત્યાં સુધી ફરિયાદી પક્ષનું નિવેદન સુસંગત છે કે તેઓ તલવારો અને કુહાડીઓ જેવા ઘાતક હથિયારોથી સજ્જ હતા-અને મૃતક અને અન્ય પર હુમલો કર્યો હતો.તેમની સામેના આ મજબૂત સંજોગો તેમની હાજરી તેમજ ગેરકાયદેસર સભામાં તેમના સભ્યપદને સ્થાપિત કરે છે.રાજ્ય વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલે ભારપૂર્વક દલીલ કરી હતી કે હકીકત એ છે કે મુસ્લિમો એક સંસ્થા તરીકે ઘટના સ્થળે આવ્યા હતા તે દર્શાવે છે કે તેઓ હત્યા સહિત વિવિધ ગુનાઓ કરવાના સામાન્ય હેતુ સાથે ગેરકાયદેસર સભાના સભ્યો હતા.તેથી તે બધાને રચનાત્મક રીતે જવાબદાર બનાવવા જોઈએ.પરંતુ જ્યારે મોટી સંખ્યામાં વ્યક્તિઓ સામે સામાન્ય આરોપ હોય છે ત્યારે કોર્ટ સ્વાભાવિક રીતે આવા અસ્પષ્ટ પુરાવા પર તે બધાને દોષિત ઠેરવવામાં અચકાય છે.તેથી આપણે અમુક વાજબી સંજોગો શોધવા પડશે જે ખાતરી આપે.તે ઢ્રષ્ટિકોણથી માત્ર ઉપરોક્ત નવ આરોપીઓને દોષિત ઠેરવવા સલામત છે, જેમની હાજરીનો એફ. આઈ. આર. ના તબક્કાથી સતત ઉલ્લેખ

કરવામાં આવ્યો નથી, પણ જેમને ખુલ્લેઆમ ફટ્કો માટે જવાબદાર ઠેરવવામાં આવ્યા છે.હકીકત એ છે કે તેઓ તલવારો અને કુહાડીઓ જેવા હથિયારોથી સજ્જ હતા અને પીડિતો પર હુમલો કર્યો હતો તે દર્શાવે છે કે તેઓ હત્યા અને અન્ય ગુનાઓ કરવાના સામાન્ય હેતુ સાથે ગેરકાયદેસર સભાના સભ્યો હતા, જેના માટે તેમના પર આરોપ મૂકવામાં આવ્યો હતો.પરિણામે અમે અપીલકર્તા નંબર ૧ શેરી, નંબર ૪ તફઝુલ, નંબર ૫ અઝીઝ, નંબર ૭ રશીદ, નંબર ૮ રહેમાન, નંબર ૧૦ નસરુદ્દાહ, નંબર ૧૭ લાલ મોહમ્મદ ઉર્ફે લાલુ, નંબર ૨૨ શૌલિયા અને નંબર ૨૫ હલીમને આપવામાં આવેલી તમામ માન્યતાઓ અને સજાઓની પુષ્ટિ કરીએ છીએ.જ્યાં સુધી અન્ય અપીલકર્તાઓની વાત છે, ત્યાં સુધી ઉપર જણાવેલા કારણોસર અમે તેમની વિરુદ્ધ પસાર કરવામાં આવેલી માન્યતાઓ અને સજાઓને બાજુ પર મૂકીએ છીએ અને નિર્દેશ આપીએ છીએ કે જો અન્ય કોઈ કેસમાં જરૂર ન હોય તો તેમને તાત્કાલિક મુક્ત કરવામાં આવશે.”

૨૪.૩ (૨૦૦૫) ૧૦ એસ. સી. સી. ૨૧૬-રાધા કુમાર વિરુદ્ધ બિહાર રાજ્ય
(પેરા-૩)

“૩. આ અપીલ ટૂંકા પ્રશ્ન પર સફળ થવા માટે બંધાયેલી હોવાથી, હકીકતો વર્ણવવાની જરૂર નથી.તે કહેવા માટે પૂરતું છે કે અપીલકર્તા સામેનો આરોપ એ હતો કે તેણે બે ગોળીઓ ચલાવી હતી જે એક સાલો દેવીને લાગી હતી જે ઈજાના કારણે મૃત્યુ પામી હતી.પ્રથમ માહિતી અહેવાલ પીડબ્લ્યુ ૭ દ્વારા દાખલ કરવામાં આવ્યો હતો, જેમણે કોર્ટમાં ફરિયાદી પક્ષના કેસને ટેકો ન આપ્યો હોવાથી તેને પ્રતિકૂળ જાહેર કરવામાં આવ્યો હતો.અન્ય સાક્ષીઓ કે જેમણે સાક્ષી હોવાનો દાવો કર્યો છે તેઓ પીડબ્લ્યુ ૨,૩,૪ અને ૬ છે, જેમાંથી પીડબ્લ્યુ ૩ પર ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા જ અવિશ્વાસ કરવામાં આવ્યો છે.જેમ કે પીડબ્લ્યુ ૨,૪ અને ૬ ના પુરાવા બાકી છે.આ ઘટના ૧૯.૦૩.૧૯૯૩ પર બની હોવાનું કહેવાય છે અને આ સાક્ષીઓની સેશન્સ કોર્ટમાં ૧૨.૦૮.૧૯૯૪ અને ૧૧.૦૧.૧૯૯૫ એટલે કે કથિત ઘટનાની તારીખના ઘણા મહિનાઓ પછી તપાસ કરવામાં આવી હતી.નિર્વિવાદપણે, આ સાક્ષીઓએ પોલીસ સમક્ષ આપેલા તેમના નિવેદનમાં ગુનામાં અપીલકર્તાની સંડોવણીનો ખુલાસો કર્યો નથી કારણ કે તેઓએ પોલીસ સમક્ષ આપેલા તેમના નિવેદનમાં આરોપી તરીકે અપીલકર્તાનું નામ પણ જાહેર કર્યું નથી અને ઘણા મહિનાઓ પછી પ્રથમ વખત સેશન્સ કોર્ટમાં તેઓએ ગુનામાં અપીલકર્તાની સંડોવણીનો ખુલાસો કર્યો છે.આ સાક્ષીઓ દ્વારા પોલીસ સમક્ષ અપીલકર્તાનું નામ જાહેર ન કરવા માટે ફરિયાદી પક્ષ દ્વારા કોઈ

કારણ સોંપવામાં આવ્યું નથી.આ સ્થિતિ હોવાથી, અમારો મત છે કે કથિત ઘટનાના ઘણા મહિનાઓ પછી સેશન્સ કોર્ટમાં પ્રથમ વખત આ સાક્ષીઓના નિવેદન પર આધાર રાખવો સલામત રહેશે નહીં, જેમાં પોલીસ સમક્ષ આરોપીનું નામ ન લેવા માટે કોઈ વાજબી બહાનું હશે નહીં, ખાસ કરીને જ્યારે ફરિયાદી પક્ષના કેસને માહિતી આપનાર દ્વારા સમર્થન આપવામાં આવ્યું નથી, જેણે સાક્ષી હોવાનો દાવો પણ કર્યો હતો.”

૨૪.૪ (૨૦૦૪) ૯ એસસીસી ૪૩૧-અશોક વિષ્ણુ દવારે વિરુદ્ધ મહારાષ્ટ્ર રાજ્ય (પારસ-૧૨,૧૪ અને૧૫)

“૧૨. પીડબ્લ્યુ-૬ના નિવેદનનો આ ભાગ સ્પષ્ટપણે દર્શાવે છે કે અપીલકર્તા દ્વારા મૃતકની મારઝૂડ અને નાણાંની માંગના સંદર્ભમાં તેનો પુરાવો પોલીસને આપેલા તેના અગાઉના નિવેદનમાં સુધારો છે.આ હકીકત એ હકીકત સાથે જોડાયેલી છે કે ફરિયાદમાં આવો કોઈ આરોપ મૂકવામાં આવ્યો નથી જે આપણને લાગે છે કે આ સાક્ષીના પુરાવા પર આધાર રાખવો સલામત નથી.

૧૪. પીડબ્લ્યુ-૮, આઈ. ઓ. ના પુરાવા પરથી જાણવા મળે છે કે પીડબ્લ્યુ-૨ના પાડોશી પીડબ્લ્યુ-૩ સોનાબાઈએ તેમને જણાવ્યું ન

હતું કે મૃતકએ તેમને ૫,૦૦૦ રૂપિયાની માંગણી વિશે જણાવ્યું હતું અને તેમણે તે વિશે સાંભળ્યું હતું.તેથી, પીડબ્લ્યુ-૩ના પુરાવાનો આ ભાગ સુધારો બની જાય છે.

૧૫. ઉપરોક્ત પુરાવાઓ પરથી, અમારા મતે, એવા નિષ્કર્ષ પર આવવું શક્ય નથી કે ફરિયાદી પક્ષે અપીલકર્તા સામેના કથિત આરોપોના સંદર્ભમાં તમામ વાજબી શંકાથી આગળ પોતાનો કેસ સ્થાપિત કર્યો છે.અમારા મતે, નીચેની અદાલતોએ પુરાવાની યોગ્ય રીતે પ્રશંસા કરી નથી અને અદાલત સમક્ષ આપેલા પુરાવાઓમાં સાક્ષીઓ દ્વારા કરવામાં આવેલા સ્પષ્ટ સુધારાઓની નોંધ લેવામાં નિષ્ફળ રહી છે.અમારા મતે આ સુધારાઓ કાર્યવાહીના કેસની શાખપાત્રતાને ભૌતિક રીતે અસર કરે છે તેથી દોષિત ઠેરવવાનો આધાર સુરક્ષિત નથી.”

૨૫. બીરબલ નાથ વિરુદ્ધ રાજસ્થાન રાજ્ય-૨૦૨૩ એસ. સી. સી. ઓનલાઈન એસ. સી. ૧૩૯૬ના કેસમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા નિર્ધારિત ગુણોત્તર, ખાસ કરીને, જેના પર રાજ્ય માટે વિદ્વાન એપ્લિકેશન <આઈ. ડી. ૧> પર ભારે આધાર રાખવામાં આવે છે, તે નીચે મુજબ છે:

“બે નિવેદનોમાં વિરોધાભાસ સાક્ષીને બદનામ કરવા માટે પૂરતો હોઈ શકે છે અથવા ન પણ હોઈ શકે, પુરાવા અધિનિયમ, ૧૮૭૨ ની ૧૫૫ સાથે વાંચવામાં આવેલી કલમ ૧૪૫ આપેલ કેસમાં કાળજીપૂર્વક લાગુ થવી જોઈએ.તાત્કાલિક કેસ પર પાછા આવીને, કોર્ટે સ્પીકાર્યું કે 'આવા કિસ્સાઓમાં કેટલીક વિસંગતતાઓ હંમેશા થાય છે જ્યારે આપણે એ હકીકતને ધ્યાનમાં લઈએ છીએ કે આ સાક્ષી એક મહિલા છે જે ગામમાં રહે છે અને એક ખેડૂતની પત્ની છે જે પોતાની જમીન પર ખેતી કરે છે અને પોતાના હાથે પાક ઉગાડે છે.બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, તેઓ મોટા ખેડૂતો નથી.આવા સાક્ષીની વિશ્વસનીયતાનું મૂલ્યાંકન કરતી વખતે ગ્રામીણ વાતાવરણ, કાયદાકીય અદાલતમાં આવા સાક્ષીની અભિવ્યક્તિની માત્રા એ સુસંગત વિચારણાઓ છે.વધુમાં, સાક્ષીની લાંબી ઉલટતપાસણી હંમેશા વિરોધાભાસમાં પરિણમી શકે છે.પરંતુ આ વિરોધાભાસ હંમેશા સાક્ષીને બદનામ કરવા માટે પૂરતા નથી હોતા.”

૨૬. તેથી, વર્તમાન કેસના તથ્યોને ધ્યાનમાં રાખીને અને ઉપર જણાવેલા નિર્ણયોને ધ્યાનમાં રાખીને, અપીલકર્તાઓ માટે વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલ દ્વારા બારમાં ટાંકવામાં આવેલા ચુકાદાઓ અપીલકર્તાઓના કેસ માટે વધુ મદદરૂપ છે, કારણ કે માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે પણ લૂંટ અથવા લૂંટની ઘટનામાં વ્યક્તિઓને ફસાવવા અંગે કેટલાક વાંધા દર્શાવ્યા છે, જેઓ ફરિયાદી અથવા

આરોપીને જાણે છે, અન્યથા પણ, વર્તમાન કેસમાં રજૂ કરવામાં આવેલા પુરાવામાં ઘણા ભૌતિક વિરોધાભાસ છે અને પ્રથમ દૃષ્ટિએ, તે સ્પષ્ટ કરે છે કે આ વધુ ખાસ કરીને, ફરિયાદીના વર્તનને ધ્યાનમાં રાખીને પણ વધુ પડતી અસરનો કેસ છે. , જે ટ્રાયલ કોર્ટ સમક્ષ જુબાની આપી શક્યો ન હતો કારણ કે તે ટ્રાયલની પેન્ડન્સી દરમિયાન સમાપ્ત થઈ ગયો છે.

૨૭. એ નોંધવામાં આવે છે કે સુનાવણીની પેન્ડન્સી દરમિયાન, તમામ અપીલકર્તાઓ જમીન પર હોય છે અને ૧૫.૧૨.૨૦૦૫ તારીખના વિદ્વત ટ્રાયલ કોર્ટના ચુકાદા અને આદેશ પછી પણ, આ અદાલતનો સંપર્ક કરવા માટે ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા ૧૫.૧૨.૨૦૦૫ તારીખના આદેશ દ્વારા અપીલકર્તાઓને જમીન પર મુક્ત કરવામાં આવે છે.તેઓએ આ અદાલતનો સંપર્ક કર્યો છે, તેમની અપીલ આ અદાલત દ્વારા સ્વીકારવામાં આવી છે અને આ અદાલતે અપીલકર્તાઓ દ્વારા અહેવાલ મુજબ ૨૩.૧૨.૨૦૦૫ ના આદેશ દ્વારા તેમને જમીન પર મુક્ત કર્યા છે.

૨૮. ઉપરોક્ત ચર્ચાને ધ્યાનમાં રાખીને અને રેકૉર્ડ પરના સમગ્ર પુરાવાની પુનઃપુષ્ટિને ધ્યાનમાં રાખીને, અદાલતનો વિચારશીલ અભિપ્રાય છે કે ફરિયાદી પક્ષે નક્કર અને વિશ્વાસપાત્ર પુરાવા આપીને વાજબી શંકાથી આગળ કેસ સાબિત કર્યો નથી અને ટ્રાયલ કોર્ટે તેના સાચા પરિપ્રેક્ષ્યમાં સમગ્ર પુરાવાની

પ્રશંસા કરી નથી.ફરિયાદી પક્ષની આગેવાની હેઠળના સમગ્ર પુરાવા, આંખ અને દસ્તાવેજી બંનેમાંથી પસાર થવા પર, એવું લાગે છે કે ફરિયાદીએ ગુનાના આવશ્યક ઘટકો સંબંધિત ફરિયાદી પક્ષના કેસને સમર્થન આપ્યું નથી.તેવી જ રીતે, પંચ-સાક્ષીઓના પુરાવા કેટલાક સ્પષ્ટ પાસાઓ જાહેર કરે છે જે ફરિયાદી પક્ષની વાર્તા વિશે ગંભીર શંકા પેદા કરે છે.ઉપરોક્ત બાબતોને ધ્યાનમાં લેતા, એવું ન કહી શકાય કે ફરિયાદી પક્ષે આ કેસ વાજબી શંકાની બહાર સાબિત કર્યો છે.

૨૯. ટ્રાયલ કોર્ટના સમગ્ર રેકૉર્ડના અવલોકન પર અને રેકૉર્ડ પર ઉપલબ્ધ સંબંધિત પુરાવાની ફરીથી પ્રશંસા કર્યા પછી, તે સ્પષ્ટ થાય છે કે ટ્રાયલ કોર્ટે ફરિયાદી પક્ષનો કેસ સાબિત કરવામાં ભૂલ કરી છે.આ અદાલતનો વિચાર છે કે જોકે ફરિયાદી પક્ષે હકીકતલક્ષી સ્થિતિ વિશે કેસ સ્થાપિત કરવાનો પ્રયાસ કર્યો છે કે ઘટના બની છે, પરંતુ સાક્ષીઓના પુરાવામાં ભૌતિક વિરોધાભાસ અને ભૂલોને ધ્યાનમાં રાખીને, વર્તમાન આરોપીની સંડોવણી વાજબી શંકાની બહાર સાબિત થઈ ન હતી.વધુમાં, ફરિયાદી, જે વ્યવસાયે વકીલ હતા, તેમનું વર્તન સ્પષ્ટપણે આરોપીની વધુ પડતી અસર વિશે સૂચવે છે, ખાસ કરીને, પોલીસ અધિકારીની જુબાનીને ધ્યાનમાં રાખીને, જેમણે સ્પષ્ટપણે કહ્યું હતું કે વાડના હેતુ માટે પોલીસ સુરક્ષા આપવામાં આવી હતી અને કેટલાક પોલીસ કર્મચારીઓ પણ વાડની જગ્યાએ ઉપલબ્ધ હતા, અને તે પાસાને ધ્યાનમાં રાખીને કે વાડની

જગ્યા પણ વિવાદિત સ્થળ છે, જે સરકારી જમીન પર છે.હકીકત ઉપરાંત, આરોપી વ્યક્તિઓના કહેવા પર કોઈ વસૂલાત કરવામાં આવી ન હતી અથવા આરોપી વ્યક્તિઓના કબજામાંથી કથિત લૂંટનો માલ જપ્ત કરવામાં આવ્યો ન હતો અને તમામ કહેવાતા સાક્ષીઓના નિવેદનોમાં ભૌતિક વિરોધાભાસને ધ્યાનમાં રાખીને, જેઓ ફરિયાદી સાથે તેના ખેતરમાં કામ કરતા હતા, વિદ્વત ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલા વિવાદિત ચુકાદાને કાયદાની નજરમાં ટકી શકાતો નથી.

૩૦. ચુકાદો આપતા પહેલા, ફોજદારી ન્યાયશાસ્ત્રના મૂળભૂત સિદ્ધાંતને પુનરાવર્તિત કરવો યોગ્ય રહેશે, જેમ કે સર્વોચ્ચ અદાલતે સમર્થન આપ્યું છે કે, ફોજદારી સુનાવણીમાં, આરોપીના અપરાધને ઘરે લાવવો એ ફરિયાદી પક્ષનું કામ છે કારણ કે વાજબી શંકાની બહાર અપરાધ સાબિત કરવાનો બોજ હંમેશા ફરિયાદી પક્ષ પર રહે છે.તે પણ નક્કી કરવામાં આવે છે કે ફરિયાદી પક્ષે પોતાના પગ પર ઊભા રહેવું પડે છે અને આરોપી દ્વારા મુકવામાં આવેલા બચાવનો લાભ અથવા અનુચિત લાભ ન લઈ શકે.સર્વોચ્ચ અદાલતે રવીન્દ્ર કુમાર ડે વિરુદ્ધ ઓરિસ્સા રાજ્યના કેસમાં એઆઈઆર ૧૯૭૭ એસસી ૧૭૦ માં અહેવાલ આપ્યો હતો, જેમાં ત્રણ મુખ્ય સિદ્ધાંતોનો પુનરોચ્ચાર કરવામાં આવ્યો હતો, એટલે કે., (૧) વાજબી શંકાની બહાર પોતાનો કેસ સાબિત કરવાની જવાબદારી હકારાત્મક રીતે ફરિયાદી પક્ષ પર છે અને તે પોતાનો કેસ સાબિત કરતી વખતે

બચાવ પક્ષના નિવેદનની નબળાઈ અથવા જૂઠાણામાંથી કોઈ લાભ મેળવી શકતો નથી; (૨) ફોજદારી સુનાવણીમાં, આરોપી દોષિત સાબિત ન થાય ત્યાં સુધી તેને નિર્દોષ માનવામાં આવવો જોઈએ; અને (૩) ફરિયાદી પક્ષની જવાબદારી ક્યારેય બદલાતી નથી.

૩૧. ઉપર જણાવ્યા મુજબ ફોજદારી ન્યાયશાસ્ત્રના મુખ્ય સિદ્ધાંતોને ધ્યાનમાં રાખીને અને રેકૉર્ડ પરના પુરાવાને ધ્યાનમાં રાખીને, આ અદાલતનો વિચારશીલ અભિપ્રાય છે કે તાત્કાલિક કેસમાં, એવું ન કહી શકાય કે ફરિયાદી પક્ષે આ કેસને વાજબી શંકાથી આગળ ધપાવીને સાબિત કર્યો છે અને તેથી, શંકાનો લાભ અપીલકર્તાઓ-આરોપીની તરફેણમાં જાય છે.

૩૨. હકીકતો અને કેસના સંજોગો પર,
આ અદાલતનો અભિપ્રાય છે કે ફરિયાદી પક્ષની આગેવાની હેઠળના પુરાવા વિરોધાભાસી છે અને તેના પર વિશ્વાસ કરી શકાતો નથી.આમ, એવું લાગે છે કે ટ્રાયલ કોર્ટ કથિત ગુના માટે વર્તમાન અપીલકર્તાઓને દોષિત ઠેરવતી વખતે ભૂલમાં પડી ગઈ છે અને તેથી, આ અદાલત દ્વારા દખલગીરી જરૂરી છે.

૩૩. ઉપરોક્ત બાબતોને ધ્યાનમાં રાખીને, નીચેનો આદેશ પસાર કરવામાં આવે છે.

૩૩.૧ અપીલકર્તાઓ દ્વારા પસંદ કરાયેલી ૨૦૦૫ની ફોજદારી અપીલ નં.૨૫૯૩ ને આથી મંજૂરી આપવામાં આવે છે, સિવાય કે અપીલકર્તા નં.૨ અને ૯, જેમના માટે અપીલ રદ કરવામાં આવી છે કારણ કે તે અપીલની પેન્ડન્સી દરમિયાન સમાપ્ત થઈ ગઈ છે.એડિશનલ સેશન્સ જજ, ફાસ્ટ ટ્રેક કોર્ટ, નડિયાદ દ્વારા ૨૦૦૦ના સેશન્સ કેસ નં.૭૩ માં પસાર કરવામાં આવેલા વિવાદિત ચુકાદા અને આદેશને રદ કરવામાં આવે છે અને રદ કરવામાં આવે છે.જો અન્ય કોઈ ગુનામાં જરૂર ન હોય તો અપીલકર્તાઓને તાત્કાલિક મુક્ત કરવામાં આવે.અપીલકર્તાઓ-આરોપીઓ દ્વારા ચૂકવવામાં આવેલ દંડની રકમ, જો કોઈ હોય તો, તેમને તાત્કાલિક પરત કરવામાં આવશે.

૩૩.૨ પરિણામે, સજા વધારવા માટે રાજ્ય દ્વારા ૨૦૦૬ની ફોજદારી અપીલ નં.૨૧૮ ને આથી નકારી કાઢવામાં આવે છે.

૩૩.૩ તદનુસાર, ફરિયાદીના પુત્ર દ્વારા ૨૦૦૬ની ફોજદારી પુનરાવર્તન અરજી નંબર ૧ પસંદ કરવામાં આવી હતી.

સજામાં વધારો પણ આથી નકારી કાઢવામાં આવે છે.

૩૪. રેકૉર્ડ અને કાર્યવાહીને તાત્કાલિક સંબંધિત ટ્રાયલ કોર્ટમાં પાછા મોકલવાનો આદેશ આપવામાં આવે છે.

એસડી/-

(ઇલેશ જે. વોરા, ન્યાયમૂર્તી શ્રી)

એસડી/-

(સંદીપ એન. ભટ્ટ, ન્યાયમૂર્તી શ્રી)

વિષય :

This judgment has been translated using AI Tool - SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DI એસસીLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.